

Türkçe Dil Bağımlılığı Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türkçe Dil Bağımlılığı Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31904>

Özet

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i (TDÖ), Kayhan ?nan taraf?ndan 2017 y?l?nda Türkçe konu?an bireylerin ana dillerine yönelik duygusal, kimliksel ve sürdürüm temelli ba?l?l?k düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Ölçek, dilin korunmas?, aktarım? ve bireysel kimlikteki rolü gibi sosyolinguistik tutumlar? de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır. Yapılan analizler sonucunda, 24 maddeden ve üç alt faktörden (Sürdürüm, Kimlik, Kullanım) olu?an TDÖ'nün, yüksek düzeyde iç tutarlıl??a ve sa?lam bir yapı geçerli?ine sahip oldu?u kanıtlanm??tır. Ölçek, dil politikalar?, e?itim ve sosyokültürel ara?tırmalar alanında kullanılmak üzere önemli bir kaynak te?kil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i, Dil Tutumu, Dil Kimli?i, Faktör Analizi, Psikometrik Özellikler, Dil Sürdürümü, Dil Kullanım?.

Yazarlar

Kayhan ?nan

Amaç

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i'nin temel amacı, ana dili Türkçe olan bireylerin Türkçeye yönelik ba?l?l?k düzeylerini ve bu ba?l?l???n altında yatan çok boyutlu yapılar? bilimsel yöntemlerle ölçmektir. Ölçek, bireylerin Türkçeyi sahiplenme, sürdürme ve kimliklerinin bir parças? olarak görme derecelerini belirleyerek, dilin toplumsal ve bireysel ya?amdaki önemini ortaya koymayı hedefler.

Bu araç, özellikle dilin nesiller aras? aktarım? ve kültürel sürdürüm çabalar? ba?lam?nda gösterilen tutum ve inançlar? nicel verilere dönü?türerek sosyolinguistik ara?tırmalara katkı sağlamaktadır.

Yapı

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i, dil ba?l?l??? kavramın? üç temel ve birbirinden ayrı???k faktör üzerinden ölçümlenmektedir. Bu üç faktör, dilin sadece pratik kullanımın? de?il, aynı zamanda bireyin duygusal ve kimliksel özde?leme süreçlerini de kapsamaktadır. Ölçek, toplam 24 madde ile bu çok boyutlu yapıyı temsil eder.

Sürdürüm (Maintenance): Bireyin Türkçenin gelecekteki varlı?ın? koruma ve bu dili gelecek nesillere (özellikle çocuklar?na) aktarma konusundaki motivasyonunu ve çabasın? ifade eden

boyuttur. Bu faktör, dilin devamlılığına yönelik sorumluluk algısını ölçer.

Kimlik (Identity): Türkçenin, bireyin kişisel, ulusal veya kültürel kimliği ile ne kadar bütünleştiğini ve aidiyet duygusunu ne ölçüde desteklediğini ölçen boyuttur. Dilin, benlik algısı ve toplumsal gruplaşma üzerindeki etkisini yansıtır.

Kullanım (Usage): Bireyin günlük sosyal etkileşimlerinde (aile, arkadaşlar, çevre) Türkçeyi tercih etme eğilimini, kullanım rahatlığı ve Türkçeye olan pratik bağlılığı ölçen boyuttur.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak titizlikle incelenmiştir. AFA sonuçları, ölçeğin 24 maddelik yapısını üç faktör altında topladığını göstermiştir. Bu üç faktörün açıkladığı kümülatif toplam varyans miktarı %49,069 olarak belirlenmiştir.

Faktörlerin varyansa katkıları şöyledir: Birinci faktör (Sürdürüm) toplam varyansın %34,164'ünü, ikinci faktör (Kimlik) %8,953'ünü ve üçüncü faktör (Kullanım) %5,951'ini açıklamıştır. AFA'ya takiben uygulanan DFA, üç faktörlü modelin uyum indeks değerlerinin literatürde kabul edilebilir sınır değerler içerisinde olduğunu teyit ederek yapısal geçerliği desteklemiştir. Ayrıca, Pearson korelasyon analizi ile hesaplanan madde-toplam korelasyon katsayıları anlamlı olduğu ($p < ,001$) bulunmuştur. Alt-üst %27'lik gruplar üzerinde yapılan t testi analizleri de maddelerin ve faktörlerin ayrıt edicilik gücünün yüksek olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin genel yapısı için elde edilen Cronbach's Alpha katsayısı 0,90'dır, bu değer TDÖ'nün yüksek düzeyde güvenilir bir araç olduğunu işaret etmektedir.

Faktörler bazında hesaplanan iç tutarlılık katsayıları ise şöyledir:

Birinci faktör (Sürdürüm): 0,89

İkinci faktör (Kimlik): 0,87

Üçüncü faktör (Kullanım): 0,57

Sürdürüm ve Kimlik alt faktörlerinin güvenirlik katsayıları mükemmel düzeyde iken, Kullanım faktörünün katsayısı (0,57) literatürde kabul edilen alt sınırlara yakın olmakla birlikte, ölçeğin genel olarak güçlü bir iç tutarlılık sergilediği sonucuna varılmıştır.

Faktör Analizi

Türkçe Dil Bağımlılığı Ölçeği, dil bağımlılığı çok boyutlu bir fenomen olarak ele almakta ve bu

yapı? Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ortaya ç?karmaktadır. AFA, 24 maddelik orijinal havuzdan üç temel faktörün (Sürdürüm, Kimlik, Kullanım) ayrışmasın? sağlamıştır. Bu faktörler, ölçekteki varyansın yakla?k yarısını? (%49,069) açıklamaktadır.

Yapısal modelin uygunluğu, ardından uygulanan Doğulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA sonuçları, modelin verilere iyi uyum sağladığını? gösteren uyum indeks değerlerinin kabul edilebilir aralıkta olduğunu? doğrulamıştır. Bu durum, üç faktörlü yapıyı?n hem istatistiksel hem de teorik olarak sağlam olduğunu? göstermektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme sistemi kullanılmaktadır. Derecelendirme şu şekildedir: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum.

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Yetişkin Popülasyonu (Ana dili Türkçe olan bireyler)

Age Group: Yetişkinler

Population Details: Ölçek, Türkçeye karşı tutumları ve bağımlılık düzeylerini ölçmek amacıyla genel yetişkin popülasyonu üzerinde geliştirilmiştir. Çalışmanın detayları kaynak makalede mevcuttur.

Test Methodology: Kendi bildirimli (Self-Report) ölçek.

Anahtar Kelimeler

Dil Bağımlılığı, Dil Politikaları, Dil Etitimi, Sosyolinguistik, Psikometri, Tutum Ölçeği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut Değil

Affiliation Email addresses: hankayhan@gmail.com

Correspondence Address: Kayhan Şnan (Sorumlu Yazar)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek Geliştirme Yolu: 2017. Ölçeğin kullanımı için izinler ve güncel ücret bilgisi hakkında kesin bilgi almak amacıyla sorumlu yazar Kayhan Şan ile (hankayhan@gmail.com) e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ölçek, hakemli bir dergide yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Şan, K. (2017). Türkçe Dil Bağıllığı Ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 12(18), 375-394. doi:10.7827/TurkishStudies.12148

The original PDF can be downloaded here: turkce-dil-baglilik-olcegi-toad.pdf

Türkçe Dil Bağıllığı Ölçeği Maddeleri

Türkçe konuşmak hoşuma gider.
Ana dilim Türkçe olduğu için kendimle gurur duyarım.
Seçme şansım olsa, ana dili olarak yine Türkçeyi seçerim.
Çocuğumun Türkçe konuşması beni mutlu eder.
Çocuğumun Türkçe öğrenmesi için çaba sarf ederim.
Çocuğumun Türkçeden başka bir dili ana dili olarak konuşması önemsizdir.
Türklerin Türkçeye bağlı olduğunu düşünürüm.
Türkçe, kültürümü korumamda bana yardımcı olur.
Bence Türkçe bilmeyen bir kişi gerçek bir Türk sayılmaz.
Türkçe benim için diğer dillerden üstündür.
Türk olup da Türkçe bilmeyen kişiler için üzülürüm.
Türkçe bilmek beni iyi bir Müslüman yapar.
Türkçenin Türkleri birleştirdiğini düşünürüm.
Eşimin Türkçe bilmesi benim için önemlidir.
Arkadaşlarımla Türkçe bilmesini isterim.
Türkçe konuşan bir insana daha çok güvenirim.
Türkler, Türkçe bilenlerle evlenmelidir.
Bence Türkler, Türkçeyi korumak için her zaman birlikte çalışmalıdır.
Türkçe konuştuğum zaman kendimi Türk gibi hissederim.
Hislerimi ifade etmede Türkçenin yeterli olduğunu inanırım.
Türkçe konuşurken kendimi rahat hissederim.
Çocuğumun kendi çocuğu ile Türkçeden başka bir dille konuşmasına üzülürüm.
Türkçenin çocuklara erken yaşlarda öğretilmesi gerektiğini düşünürüm.
Diğer Türkler ile Türkçe konuşmaya dikkat ederim.